

ELITA: DRAGO ZOREC

Jesen, ko Ameriško tiskarsko združenje (*Printing Industries of America*) podeljuje prestižne nagrade za kakovost v grafični dejavnosti – Benjamin Franklin (tako imenovani benny) oziroma tiskarske oskarje, je tu. Prav zaradi tega spet pišemo o vrhunskih dosežkih slovenskega grafičarja Draga Zorca, ki deluje v Avstraliji. O njem in o tiskarskih oskarjih, ki mu jih je Ameriško tiskarsko združenje podelilo v preteklih letih, smo v Grafičarju že pisali (št. 3/2004, str. 6–8; št. 1/2005, str. 6, 7). Predstavili smo ga kot prvega neameriškega tiskarja, ki je dobil to najprestižnejšo nagrado za kakovost. Pisali smo tudi o pravilih natečaja ter predstavili posamezne kategorije nagrad.

Leta 2003 je Drago Zorec dobil dva tiskarska oskarja, lani je prejel tri, letos pa ne štiri, temveč kar pet. Skupaj ima tako že deset tiskarskih oskarjev.

Na spomladanski razpis Ameriškega tiskarskega združenja je Drago Zorec prijavil več izdelkov in z njimi kandidiral v več različnih kategorijah. Šestega julija je prejel obvestilo o prejetih nagradah. Le o najelitnejšem bennyju, imenovanem *pravijo, da tega ni mogoče izdelati* (*They said it couldn't be done*), za kate-rega se je tudi potegoval, je bil obvešččen, da je med finalisti. Ta najpomembnejši benny se podeljuje zadnji, na prireditvi podeljevanja vseh nagrad. Letošnja slovesnost je bila 11. septembra v dvorani Grand Ballroom čikaškega hotela Hilton. Na slavnostni večerji so z Dragom in njegovo ženo Danico čas napetosti do zadnje, najpomembnejše nagrade delili slovenski konzul Tadej Rupel, Philip Jankura iz avstralske gospodarske misije v ZDA in kreativni direktor v Zorčevem podjetju Cosmo Mourtz-

Pet kipcev Benjamina Franklina, ki jih je prejel Drago Zorec.

os. Zadnjega, najpomembnejšega bennyja v kategoriji *pravijo, da tega ni mogoče izdelati* je podeljeval Bernhard Schreier, vodilni v upravi podjetja Heidelberg. Podelil pa ga je prav Dragu Zorcu. Poleg najelitnejšega bennyja je Zorčevo podjetje prejelo še štiri tiskarske oskarje, in sicer v kategorijah: elektronska manipulacija (*Electronic Manipulation*), uporaba okoljevarstvenih materialov (*Environmentally Sound Materials*), tiskan lastni promocijski material (*Print/Graphic Arts Self-Promotion*) ter knjižice, brošure in letaki (*Booklets, Bro-*

adsides, Brochures & Flyers). V kategoriji uporabe okoljevarstvenih materialov je Drago Zorec prejel tiskarskega oskarja že tretje leto zapovrstjo. Vsi bennyji so bili dodeljeni enemu izdelku – vrhunsko izdelani brošuri za promoviranje Zorčevega podjetja. Druge nagrade, ki jih je Slovenec odnesel v Avstralijo, so številne: diploma (*Best of Division*) v kategoriji posterjev; tri odlike (*Certificate of Merit*) v kategorijah knjižic ali brošur, tiskanega lastnega promocijskega materiala za podjetja z 21–50 zaposlenimi in mnogostranske posebne listi-

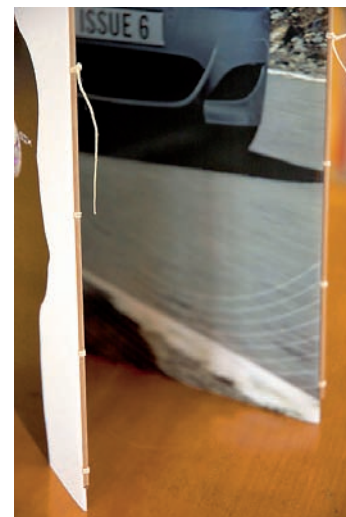
ne; šest priznanj (*Award of Recognition*) v kategorijah majhnih štiri- in večbarvnih brošur, štiri- in večbarvnih knjižic, večjih kot 6 × 9 palcev oziroma 152,4 × 228,6 mm, štiri- in večbarvnih katalogov, izboljšanja postopka, heksakromatičnega tiska in promocijskih akcij.

Največkrat nagrajeni grafični izdelek, šesta izdaja promocijske brošure Zorčevega podjetja, je enake velikosti (230 × 365 mm) in obsega (24 strani) kot v preteklosti, a še eminentnejša kot predhodne. Tako kot lanska ima tudi letošnja dvojni knjižni blok. Pri listanju imamo vedno pred seboj štiri odprte strani.

Levi del brošure (levi ali prvi knjižni blok) vsebuje strani: 1, 3, 4, 7, 8, 11, 12, 15, 16, 19, 20 in 23.

Desni del brošure (desni ali drugi knjižni blok) vsebuje strani: 2, 5, 6, 9, 10, 13, 14, 17, 18, 21, 22 in 24.

Knjižna bloka združuje osemstranski ovitek.

Ročna vezava z nitjo in palčkama.

Lasersko izdelan detajl na naslovnici.

Naslovnica in štiri notranje strani nagrajene brošure.

dopolnjuje s svojimi idejami. Letošnja številka sta oblikovala kreativni direktor Cosmo Mourtzios in računalniški operater Andrew Kruh (slednji je slovenskega porekla). Tehnični del tima sestavi tehnolog in tehnični direktor Wayne McCluskey, ker najbolje pozna sposobnosti in znanja zaposlenih. Pri izdelavi letošnje brošure je kot prvi tiskar ponovno sodeloval (v prvem članku že omenjeni) Slovenec Miran Fidersek (Fideršek). Celoten potek proizvodnje sta organizirala in nadzorovala Matt Gauci in Philip Fouache, ki sta bila odgovorna še za kakovost izdelane brošure. Letos je kreativno sodelovala tudi Slovenka, ki ne živi v Avstraliji, temveč doma – Stanka Vauda Benčević. Stanka je diplomantka naravoslovnotehniške fakultete, smer oblikovanje tekstilij in oblačil. Ukvarja se predvsem z oblikovanjem nekonvencionalnih oblačil in kostumografijo. Tako je že izdelala obleke, ki so bile barvane z vinom ali izdelane iz koruznega listja. Odrezki papirja in makulature v Zorčevi tiskarni so jo spodbudili, da je iz tega odpadnega materiala naredila oblačila. Drago Zorec je bil zadovoljen in je njenim kreacijam v brošuri namenil dve notranji strani ovitka ter prvo in drugo stran notranjega dela (štiri odprte strani).

V podjetju se zavedajo, kaj pomeni ne samo biti, ampak tudi ostati najboljši. Zato se temeljito pripravijo, preden njihova nova promocijska brošura zagleda luč sveta. Priprava (idejna zasnova) brošure se začne takoj po vrnitvi iz ameriške podelitve nagrad, brošura pa je nato tehnološko dokončana naslednje leto marca. Tim, ki je zadolžen za to brošuro, ni vsako leto enak. Glede na tehnološke zahteve so različni tudi sodelavci, ki jih opravijo. Idejna zamisel je Dragova, tudi uredniško delo je v njegovi domeni. Pisanje besedil si razdelijo generalni direktor, direktor prodaje in kreativni direktor. Tisti del tima, ki zastopa tehnično področje, predlaga, kaj bi bilo zanimivo ali potrebno propagirati, glede na to, na katerem področju so vrhunsko usposobljeni. Hkrati podajo predloge, kako bi to lahko najbolj eminentno prikazali. Navadno izdelajo veliko digitalnih posnetkov (različni zorni koti, detajli, efekti), preden naredijo končni izbor. Za fotografije letošnje revije sta poskrbela Steen Vestergaard in Andrew Murray, barvne korekture pa je opravil Riki Blazevic. Oblikovalec (kreativni direktor) brošure ima popolnoma proste roke, a navadno sledi idejni zasnovi oziroma jo

Ob izdelavi brošure, v kateri so zaposleni želeli prikazati lastno znanje in sposobnosti, so v podjetju D&D Global Group zapisali: Vsaka faza proizvodnega postopka, vse od oblikovanja pa do ročne dodelave (vezave), je pomenila poseben izziv. Oblikovalci so imeli zahtevno nalogo, kako prikazati znanje podjetja na področju tiska in dodelave kot največji možni dosežek grafične stroke. V podjetju so želeli ponazoriti prepletenost inovativnega

Bernhard Schreier iz podjetja Heidelberg izroča Dragu Zorcu najprestižnejši kipec Benjamina Franklina za kategorijo *pravijo, da tega ni mogoče izdelati*.

oblikovanja in fotografije z vrhunskim tiskom. Digitalni fotostudio je pripravil slikovni material, s katerim sporoča, da je nadarjenost tista, ki podaja vizijo podjetja in tudi medijskega razvoja. Sicer enostavne fotografije so bile izdelane z ustrezno studijsko opremo in zahtevnim stajlingom, ličenjem ter osvetlitvijo. Celotno tovrstno delo pa je bilo podrejeno možnosti kakovostne upodobitve v dvanajstbarvnem tisku MCP (*Multi Colour Process*) in primerni ločljivosti za različne tehnike rastriranja. – Večbarvni MCP-tisk je izum Zorčevega podjetja in tudi zaščiten; pravilen zapis bi bil pravzaprav »MCP«. – V digitalni pripravi grafičnega procesa so poskrbeli za sočasno uporabo različnih postopkov, ki se le izjemoma uporabljajo v isti tehnologiji. Sočasna uporaba stohastičnega oziroma frekvenčnega in sublimacijskega oziroma hibridnega rastriranja zahteva posebno pozornost pri določanju gradacijskih krivulj in času osvetljevanja plošč, da bi bila reprodukcija slikovnih predlog ustrezno kakovostna. – V kombinaciji konvencionalnega in frekvenčnega rastra se, na primer za upodobitev svetlih in temnih tonov, uporablja frekvenčni raster ter za srednje tone

konvencionalni (amplitudni) raster. – Treba je opozoriti še na dodatne zahteve, ki jih prinaša več kot štiribarvna (na primer dvanajstbarvna) reprodukcija: določitev tonskih krivulj za posebne, dodatne barve. Tudi v oddelku tiska so se spopadli s številnimi izzivi. Material (papir in karton), ki ga uporabljajo, je vedno primerno kondicioniran; nadziranje temperature ter relativne vlage je konstantno. Prav tako so izredno pozorni pri merjenju nanosa barve, še posebej kadar uporabljajo barve MCP. V promocijski brošuri so poleg temeljnih barv uporabili barve skale Pantone, kovinske in MCP-barve ter sijajni in mat lak. V izdelavi so dodali slepi tisk (vroči tisk), lasersko izrezovanje (na naslovnici) in vroči tisk s folijo. Veliko dela je bilo opravljenega ročno. Strojno zgibane pole so bile ročno znesene. Delavci pa so ob tem opravilu nosili bombažne rokavice, zato da na odtisnjenih polah ne bi ostali prstni odtisi. Šivanja z žico niso mogli opraviti na novem stroju (ST400 Heidelberg), ker niso mogli odpraviti vseh sledi prehoda knjižnih blokov skozi stroj. Zato so poskusili z 28 let starim strojem (Muller Martini). V izogib morebitnim sledem prijemačev so vse prevle-

kli s teflonom in tako uspešno končali to proizvodno fazo. Različica brošure, ki ima osemstranski ovitek zaščiten z rdečim pavspapirjem, je šivana z žico v rdeči barvi. Druge različice, izdelanih je bilo pet v omejenem številu izvodov, so šivane ročno s platneno nitjo, ki na zunanji strani hrbtna ovija tanko okrasno palčko. Te različice brošure so se razlikovale tudi v barvi uporabljenega pavsa. Ne samo posamezne proizvodne faze, celotni proizvodni postopek je bil opravljen izredno kakovostno in vsi sodelavci v tem procesu so lahko upravičeno ponosni na svoje delo.

Za vrhunsko kakovost grafičnih storitev je Drago Zorec dobil skupaj že 98 priznanj, od tega 54 nacionalnih (avstralskih). Letos maja je bilo njegovo podjetje kot eno izmed desetih, ki vpeljuje inovacije v svojo proizvodnjo, sprejeto v *Victorian Manufacturing Hall of Fame*. Poleg tega je Zorec dobil številna mednarodna priznanja, na primer: Johan Gutenberg, ki ga je podelilo pod-

jetje Heidelberg (*Heidelberg Germany Recognition*), Agfino nagrado (*Agfa Gevaert Award*) za najbolj inovativno upodobitev slikovnega materiala v tisku, Sappijev nagrado za tiskarja leta. Lani je prejel tudi slovensko priznanje: župan občine Ptuj Štefan Celan mu je podelil pečat občine Ptuj z likom sv. Jurija.

Za Draga Zorca, slovenskega Avstralca, resnično lahko rečemo, da je svetovna grafična elita!

Klementina MOŽINA

Univerza v Ljubljani

LITERATURA IN VIRI

D&D Global Group
<<http://www.ddglobalgroup.com>>, 7. 10. 2005

Graphic Arts Information Network
<http://www.gain.net/PIA_GATF/awards>, 7. 10. 2005

Heidelberg
<<http://www.heidelberg.com>>, 13. 10. 2005

Kipphan, H.
Handbook of Print Media
Berlin: Springer, 2001

Stanislava Vauda Benčević
<<http://www.vauda.net>>, 10. 10. 2005

Drago Zorec med papirnatimi oblekami Stanke Vauda Benčević.